

1° ਸੈਲਸੀਅਸ ਤਾਪਮਾਨ ਵਾਧਾ ਕਣਕ, ਹੋਰ

ਫ਼ਸਲਾਂ ਦਾ ਝਾੜ 3-7% ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

2022 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਰਚ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਜਲਦੀ ਫੈਲ ਗਈਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਧ ਭਾਫ਼ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਨਮੀ ਦਾ ਤਣਾਅ ਬਣਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾੜੀ ਦੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਣਕ, 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ।

ਖੇਤੀ ਲਾਗਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਸੀ ਏ ਸੀ ਪੀ) ਨੇ ਆਪਣੀ 'ਹਾੜੀ ਦੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਨੀਤੀ: ਮੰਡੀਕਰਨ ਮੌਸਮ 2023-24' ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦੇ ਦਾਣੇ ਪੀਲੇ ਹੋਏ, ਸੁੰਗੜੇ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਪੱਕ ਗਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਝਾੜ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੋਲੇ, ਮੱਕੀ ਅਤੇ ਸਰ੍ਹੋਂ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋਰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਸੀ ਏ ਸੀ ਪੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜਲਵਾਯੂ ਸਬੰਧਤ ਖ਼ਤਰੇ ਕੌਮੀ ਖੁਰਾਕ ਪੂਰਤੀ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਵਪਾਰ ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਧਿਐਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਸਮੀ ਖ਼ਤਰਾ ਬਿਹਾਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਇੱਕ ਖੋਜ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ 1° ਸੈਲਸੀਅਸ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਣਕ, ਸੋਇਆਬੀਨ, ਸਰ੍ਹੋਂ ਅਤੇ ਮੂੰਗਫਲੀ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 3-7% ਝਾੜ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 2023-24 ਦੀ ਹਾੜੀ ਦੀ ਮੁੱਲ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਨ 2100 ਤੱਕ ਮੁੱਖ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਝਾੜ ਵਿੱਚ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ, ਮੀਂਹ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਸਿੰਜਾਈ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ 10-40% ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਧਦੇ ਤਾਪਮਾਨ, ਯਾਨੀ 34° ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦੇ ਵਾਧੇ 'ਤੇ ਅਸਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ 2022-23 ਦੇ ਹਾੜੀ ਮੌਸਮ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਉਤਪਾਦਕ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦੇ ਝਾੜ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਬਰਾਨੀ ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾ (ਸੀ ਆਰ ਆਈ ਡੀ ਏ), ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਐਨ 'ਗਰਮੀ ਦੀ ਲਹਿਰ 2022 – ਕਾਰਨ, ਅਸਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਅੱਗੇ ਦਾ ਰਾਹ' ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਰਗੀਆਂ ਅਤਿ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਵਾਰ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਨਗੀਆਂ।

ਇਸ ਲਈ ਜਲਵਾਯੂ-ਅਨੁਕੂਲ ਟਿਕਾਊ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ-ਅਨੁਕੂਲ ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।